

Sysmä Vehkasalo Keskisen ranta-asemakaavan arkeologinen inventointi 2024

Timo Jussila

Tilaaaja: Alueen maanomistajat

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Inventointi	5
Lähteet	6
Kuvia	6

Kansikuva: Anumin kallioista etelärantaa etelään.

Perustiedot

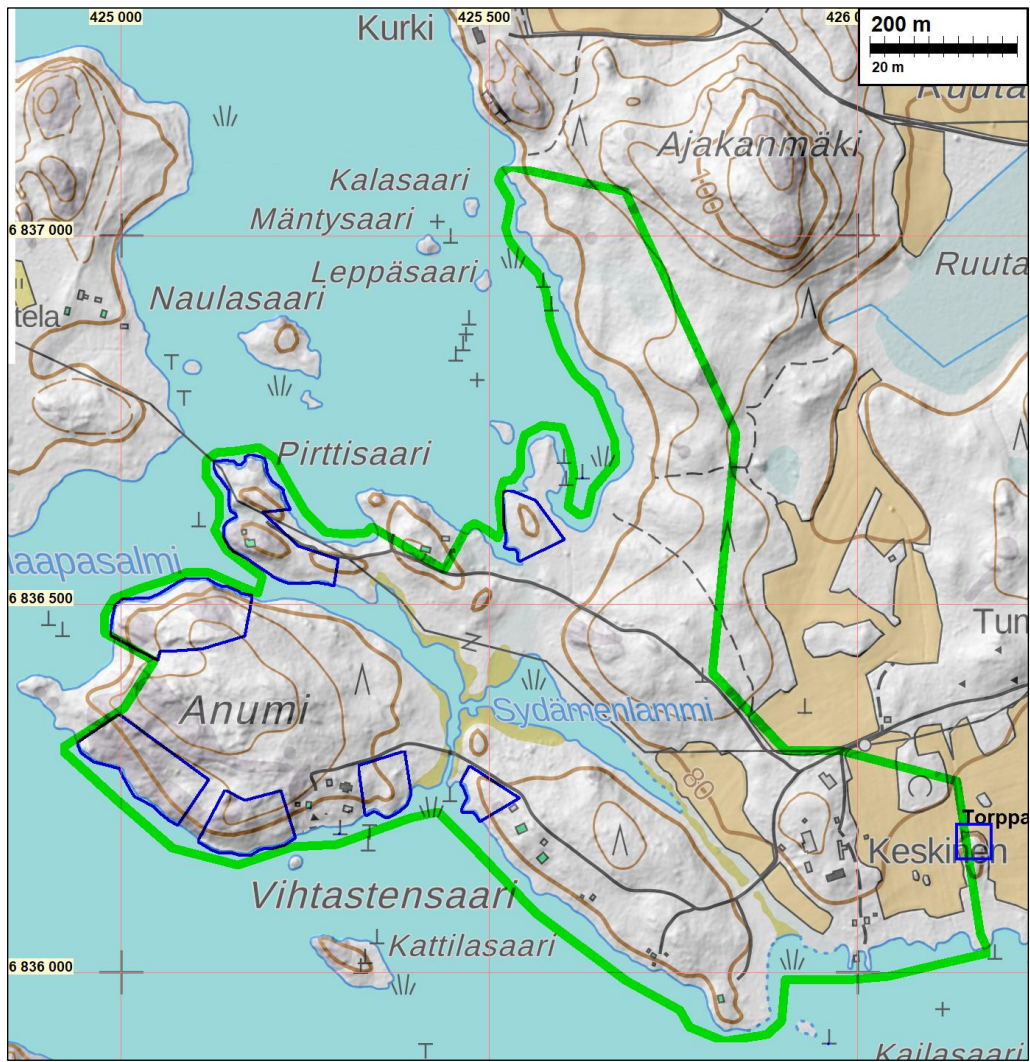
- Alue:** Sysmän Vehkasalossa sijaitseva Keskisen ranta-asemakaavan muutosalue Alue sijaitsee Sysmän keskustasta n. 17 km pohjoiseen.
- Tarkoitus:** Selvittää sijaitseeko kaavamuutosalueella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavaksi arvioitavia arkeologisia jäännöksiä.
- Työaika:** Maastotyö 18.6.2024
- Tilaaja:** Maanomistajat
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Timo Jussila.
- Tulokset** Alueelta ja sen lähiseudulta ei tunnettu ennestään muinaisjäännöksiä. Alueella ei ole ollut historiallisella ajalla vakituista asutusta kuin torppa sen länsirajan liepeillä oletettavasti 1800 luvun lopulta (tai 1700 luvun). Alueella ei havaittu kiinteistä muinaisjäännöksistä tai muista arkeologisista, suojeltavaksi katsottavista jäänteistä.

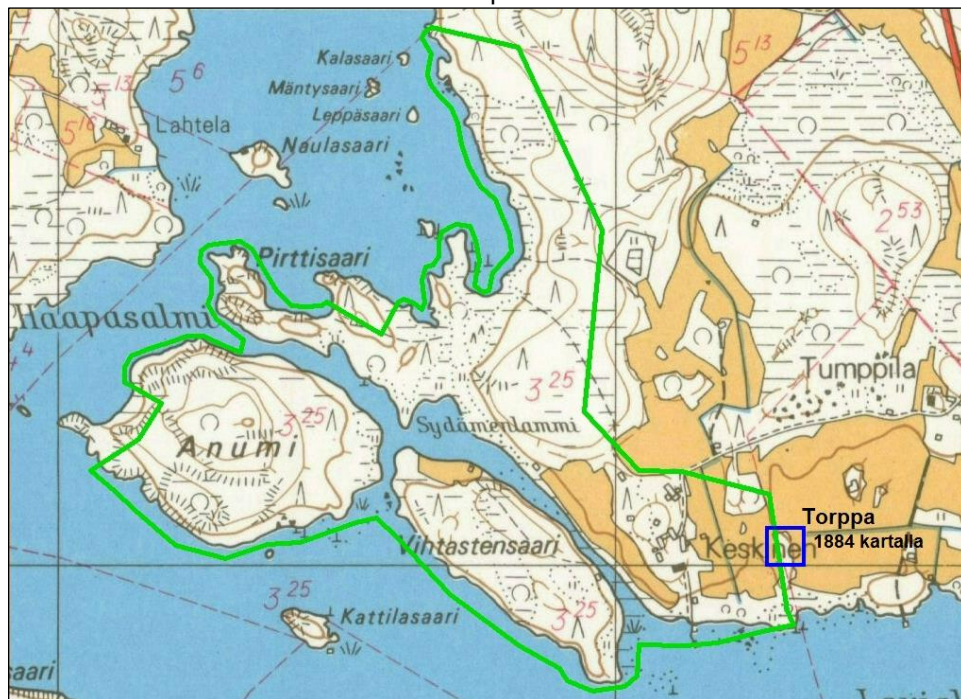
Tutkimusalue sinisellä kartan ylälaudassa.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta kesäkuussa 2024, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 6/2024. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella ja sen varmuuskopioilla.

Kartat

Tutkimusalue eli kaavamuutos alue vihreällä. Uudet RA-alueet sinisellä
Alla ote 1969 peruskartasta

Ote 1847 pitäjänkartasta, jossa päällepiirros alla olevasta toimituskartasta 1884

Ote isojakokartasta 1884.

Ote 1788 mitatusta Wehkasalon kartasta.

Inventointi

Sysmän Vehkasalossa sijaitsevan Keskisen tilan alueella ollaan laatimassa ranta-asemakaavan muutosta. Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo ohjeisti kaavan laatijaa teettämään alueella arkeologisen inventoinnin. Alueen maanomistajat tilasivat kaava-alueen arkeologisen inventoinnin kaavakonsultin Ympäristönsuunnittelu Oy:n välityksellä Mikroliitti Oy:ltä. Timo Jussila teki inventoinnin maastotyön 18.6.2021, työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

Alueella ei tiettävästi ole aiemmin tehty systemaattista, nykyaikaista arkeologista inventointia. On mahdollista, että alueella ei ole arkeologi aiemmin käynyt. Lähin tunnettu muinaisjäännös on parisen kilometriä pohjoiseen, Hietasaaressa sijaitseva kivikautinen asuinpaikka ja nelisen kilometriä eteläkaakkoon sijaitseva kivirakenne.

Alue sijoittuu Päijänteen Tehinselän n. 78 m tason ja noin 91 m korkeustason välille, pääosin alle 90 m tasolle. Alueen maaperä on kivikkoinen ja paikoin erittäin kivikkoinen hiekkamoreeni ja alempana hienoaineksinen, lähes savinen moreeni. Paikoin alueella on avokalliota tai kallio on vain ohuen kunnan peittämänä Rannat ovat alavat ja kosteat, Anumissa on kalliorantaa.

Muinainen Itämeri on sen Ancyclusjärvivaiheen alkupuolella n. 8200 eKr. ulottunut alueella noin 104 m korkeustasolle. Päijänteen tulvan huipun 5000 eKr. taso on alueella 96 m korkeudella, mistä vesi laski nopeasti n. 94 m tasolle ja sen jälkeen hiljalleen nykyiselle tasolle. Rantasidon-naista esihistoriaa voi siis periaatteessa löytää alueelta kaikkialta n. 81 m tason yläpuolelta.

Alue kuuluu Soiniemen kylään jonka vanhat keskusalueet sijaitsevat n 5 km etelään Soiniemen niemessä. Alue on ollut saaristoa ja takamaata. Soiniemen 1788 isojakokartalla ei alueelle näyt-täisi olevan asutusta – niittyjä on. Tarkasteltu konseptikartta on kuitenkin tulkinnan varainen ja siinä saattaa olla rakennus kohdilla jossa 1884 kartalla on torppa. Tulkintani on että torppaa ei 1788 kartalla olisi. Joka tapauksessa, se sijoittuu tutkimusalueen ulkopuolelle, aivan sen länsira-jalle, kohdalle, jossa on pieni peltojen ympäröimä kumpare.

Maanmittauslaitoksen karttapaikan 5 p/m² laserkeilausaineistosta laadituissa korkeusmallissa ei alueella erotu mitään mainittavaa, arkeologisesti kiinnostavaa.

Kaavamuutoksessa alueelle suunnitellaan 7uutta, erillistä RA-aluetta joissa. Nämä kaikki tarkas-tin maastossa kattavasti silmänvaraisesti. Niillä en havainnut merkkejä muinaisjäännöksestä tai muista arkeologisista, suojeltavaksi arvioitavista jäännöksistä. Näiden alueiden maastot olivat sen laatuista (hyvin kivikkoisia ja osa matalalla sijaitsevia) että niiltä tuskin on löydettävissä maanalaisia muinaisjäännöksiä. Tein RA-alueille muutamia lapionpistoja kivikkoiseen maastoon mutta mitään aihetta runsaampaan koekuopitukseen en nähnyt. Maanpäällisiä vanhoja kivi- tai maarakenteita en alueella havainnut. Pellot olivat paikalla käydessäni viljalla tms. enkä niitä kat-sonut kuin reunamilta. Pellot ovat maastoltaan tasaisia ja piirteettömiä, saveksista maaperää, niillä tuskin esihistoriaa sijaitsee. Katsoin keskisen koillispuolista metsäsaarekettä, jossa 1884 kartalla on epämääräinen punertava merkintä (pitäjänkartalla ei ole mitään, se on piirretty 1884 kartasta). Alue oli hyvin pusikkoinen, enkä siellä mitään mainittavaa havainnut. Muuta aluetta tarkastelin pistokokein. Missään en havainnut mitään mainittavaa.

Sysmän Keskisen rantakaavan muutosalueella ei siis ole kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muita suojeltavaksi katsottavia arkeologisia jäännöksiä.

12.8.2024

Timo Jussila

Lähteet

Myller E.R. 1884: Kartta Wehkasalon palstalle kuuluvan Soiniemen kylälle Sysmän pitäjää ja Mikkelin lääniä. Toimitus no 4603. maanmittauslaitos. (isojaon-toimitusta varten)

Peruskartta 3122 01, 1969 ja 1985. Maanmittauslaitos.

Pitäjänskartta, Sysmä, 1847 (Gabriel Poppius). Maanmittauslaitos. Kohdalla on päälle piirros, joka vastaa 1884 toimituskarttaa ja on siitä tehty.

Silvan Andreas, 1788 (afmätte): Karta öfver Soiniemi bys Wehkasalo holme uti Sysmä Socken, Savolax öfredels härad och Kymmenegårdes län. Maanmittauslaitos.

Kuvia

Anumin länsiosaa länteen ja etelärantaa lounaaseen.

Alla Anumin pohjoisranta ja etelärantaa kauempana rannasta.

Pirttisaaren länsikärkeä länteen ja etelärannan pieni niitty, luoteeseen.

Vihtasensaaren luoteispään uutta rakennusaluetta, etelään.

Pirttisaaren länsipuolella oleva rakennusalue, pohjoiseen ja kaava-alueen pohjoisosaa.

Keskisen länsipuoleista peltoa tieltä etelään ja pohjoispuoleista peltoa luoteeseen.